

Model Beroepsprofiel

Cliëntondersteuner voor mensen met een beperking

Het doel van deze beschrijving is om enerzijds houvast te geven voor het borgen van de unieke expertise van de cliëntondersteuner voor mensen met een beperking en aan de andere kant te beschrijven hoe deze expertise aansluit op de vernieuwingen in het sociaal domein als gevolg van de decentralisaties. Dit profiel is geen bindend functieprofiel en is geen volledige beschrijving van alle rollen en taken die cliëntondersteuners in het sociaal domein op zich kunnen nemen.

Het profiel geeft inzicht in de cliëntondersteuner die als breed inzetbare sociale professional werkt, bijvoorbeeld in een sociaal wijkteam als generalist voor de cliënt en als specialist voor zijn collega's. In het profiel worden de kerntaken van de cliëntondersteuner daarom aangevuld met de taken waarin deze zich onderscheidt ten opzichte van andere functies in het sociaal domein. Dat onderscheid kan liggen in de mate waarin hij deze taken uitvoert, of in het niveau waarop deze worden uitgevoerd. Vervolgens worden de benodigde competenties beschreven, onderverdeeld naar kennis, houding en vaardigheden.

Kerntaken cliëntondersteuners

Deze taken vormen de kern van het takenpakket van de cliëntondersteuner, onafhankelijk van de omstandigheden en het werkverband waarin deze zijn taken uitvoert.

1. Verduidelijken ondersteuningsbehoeften, omschreven als methodisch en resultaatgericht handelen bij:
 - a. het maken van een brede analyse van de ondersteuningsbehoeften van cliënten en zijn/haar omgeving;
 - b. het herkennen en inschatten van de ernst van de problemen en beperkingen van mensen voor het dagelijks functioneren;
 - c. het verhelderen van de ondersteuningsbehoeften van cliënten en zijn/haar omgeving;
 - d. het betrekken van de leefomgeving van de cliënt bij het gezamenlijk vaststellen van de ondersteuningsbehoeften;
 - e. het kennen van het maatschappelijke netwerk met betrekking tot diagnose, ondersteuning en zorg rond mensen met beperkingen.
2. Het ondersteunen naar eigen regie, omschreven als methodisch en resultaat gericht handelen bij:
 - a. de cliënt en zijn/haar omgeving begeleiden bij het verwerven van vaardigheden om zelfredzamer om te gaan met de problemen en beperkingen van iedere dag;
 - b. de cliënt ondersteunen bij het gebruikmaken en uitbreiden van de eigen mogelijkheden en die van de leefomgeving;
 - c. het overdragen van kennis en informatie aan cliënten over voorzieningen, zorg en ondersteuningsmogelijkheden;
 - d. de cliënt en zijn/haar omgeving ondersteunen bij het accepteren van tegenslagen en beperkingen;
 - e. trainen van vaardigheden van de cliënt en zijn/haar omgeving die nodig zijn om met een beperking te kunnen leven en om te kunnen meedoen in de samenleving.
3. Versterkt informele en formele netwerken, omschreven als methodisch en resultaatgericht handelen bij:
 - a. het betrekken, activeren, coördineren en toerusten van de sociale en professionele omgeving van de cliënt;
 - b. het zichtbaar, aanspreekbaar en aanwezig moeten zijn (presentie) in de wijk, het werkgebied of regio voor burgers en professionals;
 - c. het leggen van verbindingen, zodat de toegankelijkheid van algemene en voorliggende voorzieningen worden vergroot voor mensen met een beperking.

Onderscheidende taken cliëntondersteuner in sociaal domein

De cliëntondersteuner onderscheidt zich ten opzichte van andere professionals in het sociaal domein in de mate waarin en het niveau waarop de onderstaande taken worden uitgevoerd.

1. **Herkennen en erkennen beperkingen**
De cliëntondersteuner herkent de beperkingen en andere oorzaken die aan de basis liggen van kwetsbaarheid, weet welke gevolgen die hebben en weet daar passend mee om te gaan. De cliëntondersteuner heeft naast kennis ook ervaring in het ondersteunen van mensen met een beperking, waardoor hij de communicatie ook echt kan afstemmen op het niveau van de cliënt en hetgeen hij nodig heeft om de cliëntondersteuning te kunnen aanvaarden. Cliëntondersteuning richt zich naast mensen met beperkingen ook op alle kwetsbare mensen zoals ouderen, mensen met psychische of psychosociale problemen en 'multiproblem' gezinnen.
2. **Levensbrede en stelseloverstijgende ondersteuning**
De cliëntondersteuner oriënteert zich breed en zal ook vragen met betrekking tot school, werk, inkomen, regelgeving, opvoeding ontwikkeling, wonen, samenleven en veiligheid¹ aan de orde stellen. Hij is in staat zich in deze verschillende systemen te participeren en helder te communiceren met de specialisten die in deze systemen werkzaam zijn. Hij benadert en analyseert de vraag van de cliënt integraal en kan een coördinerende rol spelen ten behoeve van samenwerking tussen partijen en een één-plan benadering.
3. **Verbinden**
De cliëntondersteuner staat naast de cliënt. De sociale professional spreekt samen met de cliënt de mogelijkheden van de cliënt en zijn netwerk aan bij het zoeken naar en gebruik maken van duurzame oplossingen. Hij zal daarvoor verbindingen weten te leggen tussen de cliënt, zijn directe omgeving, de infrastructuur in de wijk en andere professionals.
4. **Zoeken naar balans**
Ondersteunt de cliënt bij het vinden van een optimale balans tussen de belangen van het individu, zijn netwerk en de belangen van de (lokale) samenleving.
5. **Professionaliteit**
Hij is in staat zijn professionele kennis over leven met een beperking in bredere teamsamenwerking in te brengen en daarmee het samenwerkingsverband te versterken. Hij vervult een consultfunctie over leven met een beperking. Hij heeft kennis van de wijk, het werkgebied of regio en daarin aanwezige formele en informele infrastructuur.

¹ Met veiligheid wordt met name bedoeld op het signaleren van huiselijk en seksueel geweld.

6. Deskundigheidsbevordering
Hij onderhoudt contact met zijn beroepsgroep om zijn specifieke kennis up-to date te houden.
7. Zelfsturing
Hij organiseert als zelfstandige professional zelf zijn werk. Hij is in staat zich ten opzichte van de verschillende betrokken partijen te verantwoorden.

Competenties

Voor de uitvoering van de bovenstaande taken moet de cliëntondersteuner kunnen beschikken over de volgende competenties.

1. Kennis:
 - a. De professional heeft inzicht in de gevolgen van de beperkingen en oorzaken van kwetsbaarheid van zijn cliënten op alle aspecten van het dagelijks leven.
 - b. De professional kan op basis van beredeneerde keuzes meerdere methodieken toepassen, waaronder psycho-educatie² en methoden voor sociale netwerkversterking.
 - c. De professional heeft kennis van de sociale kaart en van de formele en informele zorg en ondersteuning in de wijk.
2. Houding
 - a. De professional staat naast de klant. Dit vraagt om
 - i. invoelend vermogen.
 - ii. in staat te zijn tot empowerment.
 - iii. regie bij de cliënt houden.
 - iv. zichtbaar en aanspreekbaar zijn.
 - b. De professional is verantwoordelijk voor zijn eigen professionaliteit en de ontwikkeling daarvan.
 - c. De professional is gericht op samenwerken in het (wijk) team.
 - d. De professional denkt inclusief.
 - e. De professional neemt een open houding aan en is in staat goed te luisteren.
 - f. De professional is actief en oplossingsgericht en gaat daarbij zo nodig de confrontatie niet uit de weg.

² Psycho-educatie is een methodiek in de hulpverlening aan mensen met een langdurige beperking of handicap. Ze verwijst naar een reeks educatieve of opvoedkundige interventies om mensen te leren omgaan met hun beperkingen door het verwerven van kennis, vaardigheden in de omgang, meer zelfvertrouwen en door psychologische verwerking.

3. Vaardigheden

- a. De professional werkt outreachend naar klant en wijk. Dit vereist zichtbaar zijn en op cliënten en andere organisaties af kunnen stappen.
- b. De professional profileert zich in het team op basis van de specifieke kennis over cliëntondersteuning en voedt daarmee andere professionals in het team.
- c. De professional stemt de communicatie af op de cliënt.
- d. De professional hanteert een brede vraagverduidelijking.
- e. De professional legt verbindingen tussen mensen en organisaties.
- f. De professional versterkt netwerken.